

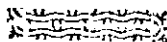

A' ROMAI TSASZARLES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL. Cluj

Indít *BETSŐL* Kedden 20. Septemberben 1791.)

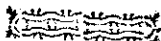
*Van Békefégünk, bousegünk, borunk, bú-
zánk, minden eleségünk — de szük az új-
ságunk:*

A' mely Pakétokat a' Bétsi Postta hivatal a' múlt
Pénteken Buda felé indított; azt a' Győr
vagy mellyik Postta nekünk Hétfőn megint vissz-
küldötte Bétsbe, és a' mellynek Budáról fel-kellett
vólna rend-szerint ide jöni, azt Budára küldötte hi-
Bából vissza; azért a' mi Leveleink-is ki-maradta-
nak, 's újságjaink-is későbbre mennek kézhez. —
B. *Trenk*, Budáról lett fel-hozattatása után, egész-
szen a' múlt Vasárnapig, a' maga Izállásán tartat-
tik vála fogva; egy Tisztnek és 3 Köz-katonáknak
örizete alatt; — — Minekutánna mint egy
1800 *Correspondens* Leveleit és minden más Itás-ut
H H H H St:

el-petséltették volna, a' múlt Vasárnap titkos fogságba viteték, és még fogságának oka előttünk homályos. — Némellyek azt mondják, hogy a' Budán öszve gyűlve lévő Országos *Deputátzio* kívánta volna az Ország fő Vezére H. *Noburgtól*, hogy Béts-be küldetessék-fel; mivel magát a' Pesten és Budán öszve-gyűlt *Protellánsok Synodusába* kíváná elgyitteni; és már ezen szándékának jeleit is adta volna. Mások úgy vélekednek, hogy bizonyos tilalmos könyvet kívánt volna Magyar nyelven kiadni, mellyen rajta kapták volna. Vagynak olyanak-is kik úgy itélnek, hogy az ő *Pensiojának* meg-nagyobbítása alkalmatosságával az is meg tiltva lett volna néki, hogy Magyar Országba mehessen, mellyet által hágván, a' *Hertzeg Vezér* úgy köldötte volna őrizet alatt viszsza. Az idő meg fogja minden órán az igaz okát mondani — mi pedig úgy itélünk, hogy B. *Trenk* eránt Bétsből ment volna egy Levél ő Felségéhez Prágába, és arra jött volna egy olyan F. felelet a' *Hadi-Törvény* székhez, hogy B. *Trenk* azonnal fogságba tétessék; kit midőn itt nem találtnak volna, úgy küldetett ezen rendelés utánna, hogy a' hol meg találta fogattassék-el — és ennek oka a' Magyar Hazába való titkos levelezés és veszedelmes viz zavarásnak kívánsága — mellyet a' *Státusok* és a' *T. T. Papi Rend* ellen kívánt mesterkedni; a' mint, a' már petsét alatt lévő *Levelekből* majd ki fog tétteni; és igen könnyen meg eshetik, hogy még többen-is lesznek, kik a' *Trenk* notáján fognak tántzólni — várjuk végire azonban a' *Vásárt*. — — A' *Zemlini* *Levelek* szerint a' *Prájsz Serge* 12 dikben Béts-felé vette úttyát, hajdoni békelséges szállásába szállani. — A' *Fels. Tsárisári* készülletekkel már 4 szekerek viszsza érkeztek Prágából; 's a' mi *F. Korona* fő *Hertzegünk* is váratik mára.

Egy *Augustusban* költ *Levélben K. Gyánból* szóról szóra ezt írják: „Mi a' mi földünkön nem vagyunk elégségesek az idén minden termésünket betakarítani. — *Szalontán* egy jó *Gazda* ki-hirdet-

te, hogy a' kinek vetése nintsen, mennyen az ő földjére, és annyit arathat ingyen magának, valamennyi tettzik; mert ő felit sem tudja le-takarítani a' mijs termett. Ez az örvendetes hír!!

A' *Waldék* Lovas Regementtye meg indúlt *Galitz*ából Magyar Ország felé, mellyet nem sokára a' *Toskána* és *Koraczai* Lovas Regementek-is ugyan ide követni fognak. — Ugyan innen írják, hogy *Chotzim Vára* is által fog a' *Törököknek* Sept. végig adattatni.

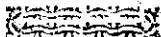
A' Fels. Tsálzárné és Királyné ezen hónapnak 12. dikén éppen azon tzerimoniák között koronázott *Tsehek Királynéjának*, a' mellyek között a' *F. Ts. és Király Tsehek Királyjának*. — A. F. Ts. és Király' koronáztatásának alkalmatosságával, e' következő fő Uri Személyek neveztettenek ő Felsége valóságos Kamaráfsainak.

Gróf *Kollorédó-Mansfeld Rudolf*. — Gr. *Diétrichstein 'Sigmund Lajos*. — Gr. *Podstatzki-Lichtenstein Leopold*. — Gr. *Haugvitz Henrik*. — Gr. *Paar Ventzel*. — Gr. *Vratislav-Mitrovitz Josef*. — Gr. *Abensperg és Traun Antal*. — C. Gio *Maria Andriani*. — Gr. *Bubna Kap. a' Kinszki Ferdin. Reg. ben.* — Gr. *Chorintzki Ignázt.* — Gr. *Czerinin Farkas*. — *Markéz Chateler I. G.* — Gr. *Kavriani Ventzel*. — Gr. *Desfours Ferentz és Antal*. — Gr. *Kollorédó János*. — Gr. *Degenfeld Schönburg Gustáv*. — Gr. *Diesbach Filep*. — Gr. *Dohaltzki Dohaltz Mária Ventzel*. — B. *Dubshi János*. — Gr. *Eszterházi Imreh*. — Gr. *Erdödi Sándor*. — Gr. *Galantai Fekete Ferentz*. — Gio *Markéz Gizlieri de Galderini Ferentz*. — Gr. *Grüná Filep*. — Gr. *Gavre Leopold*. — Gr. *Harrach Lajos*. — Feld. *M. L. B. Iluff*. — Gr. *Hojos Ernst*. — Gr. *Happankurt; Obeller d' Arbergnél.* — Gr. *Kolovrdth Leopold*. — B. *Luhe Károly*. — Gr. *Lippe*

Lippe Vilhelm Fridrich. — *H. Lobkovitz* Josef, és Antal. — *B. Ledebur* Ferentz. — *Gr. Lamberg* Nep. Ján. — *Luffgnám*, Oberfil. Bendernél. — *Gr. Lajningen*, Hadnagy Bendernél. — *Markéz Malaspina di Szanataró*. — *Gr. Mitrovszki* Antal. — *Gr. Nofitz*. — *Gr. Nofitz* Rhinek János. — *Gr. Nugent* Ferentz. — *Gr. Praschna* Filep. — *G. Pollheim* György Ferentz. — *Gr. Pachtá* János. — *G. Spork* Leopold. — *Gr. Sereny* Lajos. — *Gr. Sternberg* Leopold. — *Kapit. Gr. Sintzendorf*. — *Gr. Stürgk* Dominik. — *Gr. Taffe* János. — *G. Troumansdorf* Fridrich. — *Gr. Thun* Josef. — *Gr. Unjertzagt* Albert János. — *Gr. Valdstein* Wartemberg György. — *Gr. Wolkenstein* Josef. — *Gr. Wurmbrand* György. — *Gr. Wallis* Rudolf. — *Gr. Windischgrätz* Josef. — *Gr. Hamars és Harbwal* János. — *Gr. Czegka* Prokop.

Titulusos vagy Dekretista Kamarásokká ezek lettek. — *Gr. Klam*. — *Gr. Klebersberg* János. — *Gr. Dietrichstein*. — *Gr. Kaunitz* Vintzentz.

Keresztes Dámákká ezek lettek 14-dikben: — *Gr. Sauerné*, sz. *B. Metsch* Mária. — *Gr. Auerspergné*, sz. *B. Gemmingen* Károlina. — *Gr. Lambergné*, sz. *Gr. Salm* Ernst. — *Gr. Pergenné*, sz. *G. Galler* Gábriela. — *Gr. Sauerné*, sz. *Gr. Heisenstiam* Mar. Anna. — *Gr. Keglevitsné*, sz. *B. Országh* Theresia. — *G. Nádasdiné*, sz. *G. Lichtemberg* Josefa. — *Gr. Andrássyné*, sz. *Gr. Battyáni* Serafina. — *Gr. Festeticsné*, sz. *G. Batthyáni* Frantziska. — *Gr. Tsdkiné*, sz. *G. Szirmay* Anna. — *Gr. Szirmayné*, sz. *G. Erdödy* Anna. — *Gr. Pratoné*, sz. *Gr. Lodron* Mária. — *Gr. Bresáinvilléné*, sz. *Gr. Desfours* Aloyfia. — *Gr. Pejatsevitsné*, sz. *Gr. Draskovics* Draskovits Barbara. — *Gr. Castel* Sanpietroné, sz. *B. Skrbenszki* Frantziska. — *Gr. Wrbyné* Barbara Anna, N. bir.-béli *Keseki* Stifi Dáma. — *Gr. Etdorfné*. — *Gr. Alten-Iránkingné*. — *Czambekkar* Scappi Márchéza Magdalena. — *Piccolomini di Monte Leone* Anna.

Kedves Magyar Kurir! — Várad-velentzéről.
9. Septemberben 1791. Káts István *Várad-velentzei Plébánus.* — Igen köpte a' marháta a' Magyar Kurir mind' eddig, hogy ő minden félre hajlás nélkül fog mindeneket közre botsáttani. Véghez is vitt már sokakat, a' mint hogy a' többek között ki-hirdette azon történeteket, mellyekből némely Katholikus Plébánusok türhetelenségről vádoltatnak, hogy némely Protestánsoknak meg-holt testeiket egyházi szertartással el nem akarták temetni. Nints-is a' Magyar Kurirnak nagyobb békéltelensége, mint a' türhetellenek ellen. De még én is legnagyobban boszorkodom azok ellen. Nem külömben közre botsáttotta a' 67-dik Kurirban, Gömör Vármegye Fő-Notáriusának *Cházár András* Urnak beszédjét, mellyet Deák nyelven ugyan azon Vármegyében Augusztána Vallást tartók Kerületbéli gyülekezetyében mondott, mellyben sokféle javaslatokat izen a' nem sokára bé-következendő Protestánsok Sinodusának, és pedig a' jövődöbéli meg-egyesülésnek fejében. Hogy minden aprólékját el-halgassam, tsak ezt vészem-fel summásan: hogy a' Krisztust, és az Apostolokat olyan tudatlanságról vádollya (*Christo et Apostolis ea ratione ignota erant*) mellyel a' jövődöbélieket előre nem látván, tsak a' jelen való időhez szabták a' külső tiszteletet. Ugyan azért valamit *Pál* Apostol ájtatos ravaszsággal (*pia fraude gentibus imposuit*) tsalta-meg a' Nemzeteket, és *Péter*-is 'Sidóskodott; ugy lassan lassan ki kell a' külső eszközöket a' templomokból irtani; ugy mint: az Oltárt, Orgonát, Képeket, 's. a' t. „ — Már majd meg-látom ha embere lesz e' szavának a' Kurir? ha ki-trombitálya é ezt-is, a' mit én hazafiui szeretettel akarok mindeneknek tudtára adni. — 1.) Ha valamelly Katholikus Plébánus egy meg-szorult Protestánsal irgalomságot nem akarna tselekedni, Vallása mián néki szállást nem engedne, elő-meneteltől meg-gátolni igyekezne, vagy temetésén polgári tiszteletét meg-vetésből el-mulatná: már ekkor az *Evangeliumi*

liumi Kegyelességről el-felejtkezettnek, türehetetlennek, sőt embertelennek lehetne mondani. De ha csak egyházi szertartását, 's Vallásbéli közösülését huzza el; itten lelki ismérétét követi, mellyet Vallásából véssen. Ugy e' azt leg-többsöt hántorgatták a' Protellánsok, hogy a' lelki isméréten erőszakot nem illik tenni? Ugyan azért Vallások ellen lévő esküvés formát nem akarnak a' Katholikusokkal egy formán mondani. Vallyon emberség volna e' tehát a' Katholikus Papokat azért szolni, szapulni, hogy olyan szertartásokra nem ereszkednek, mellyek Vallásoknak törvényével ellenkeznek? — 2.) Cházár András Uramnak Izándékát nagyra betsülöm, mellyel a' Magyar Nemzetet egy Vallásban lenni óhajtya. Nem is lehet eddig a' Magyar Nemzetnek igaz boldogulását látni. — Akár hogy hányák szemeinkre Protelláns Atyánkfiak a' türehetlenséget, én még-is Bihar Vgyében lakván, sokkal nagyobb mértékben tapasztalom, és hallom, mind ezen Vgyében, mind Debretzen Várofsában a' Vallás mián származó gyűlölséget Protelláns Atyánkfiában, mint sem valaha a' Katholikusok csak felényire is azt tselekedték volna. Én azt nevezet szerint merném az egész Haza előtt ki számlálni, ha a' vér vizzé vált volna bennem. Ezeket is az atyafiságos szoretet, nem gyűlölség farsarja ki belőlem, annál is inkább, mivel mint Egyházi hivatalom, mint hazámhoz vonzó kötelességem arra ösztönöz, hogy hazámfiainak a' Vallásban való egyesülését egyedül belső meggyőződéssel munkállyam. A' mint hogy Isten segittségével már e' dologhoz hozzá-is fogtam. De sokakban külömböző móddal, mint Cházár András Uram. — Mert én mint Filozofus nem merném az Istent leg-kisebb tudatlanságról is vádolni; de mint Keresztény: az Apostolokat sem, az Anyafzentegyház dolgaiban. Krifus mint Isten öröktől fogva tudott, és látot örökre mindeneket. Krifus' Istensége emberi lelkének ki-jelentett mindent, a' mi csak az ő Eklészián lévő Fejedelemségét illeti egész világ végezetéig. Az Apostoloknak azt

ígérte Krístus; hogy az általa küldendő Szent Lélek meg-tanítta őket mindenekre. Tehát sem Pál, sem Péter Apostoloknak nem volt szükségek a' ravaszkodásra, annál is inkább, mivel a' meg-térttekben a' belől munkálkodó Isteni Kegyelem hathatósabban munkálkodott az Ekklésia kezdetén, mellyben lanyarúbb életék volt a' Keresztényeknek, mint most. — A' vallás a' hiten, a' hit az Isteni igazmondóságon fundáltatik, valamint tehát ez változhatatlan, ugy az is. Azért tsak olyanokban engedték (nem ravaszkodtak) az Apostolok, mellyek vagy tsupa emberi törvények voltak, vagy O-Tellamentomi külső tzeremoniák; mivel a' Sz. Atyák tanítása szerint az O-Tellamentomi tzeremoniás Törvények ámbár el-töröltettek, de ártalmasok nem voltak Krístus Menybe menetele után negyven esztendőig, miglen elegendőképen ki-hirdettetett az Evangyélium az egész világra, ugy-mint addig az idő tájig, mellyben Krístus jövendölése szerint Jerusálem a' templommal együtt földig rontatott Titus által. — Már tehát nints semmi szükség az Isteni tisztelet külső jeleinek Templomokból való ki-pufztására, mert így ma holnap még a' külső éneklést is a' templomokkal el rontanánk; sőt az Evangyélium helyet *Voltér*, és *Rufszó* Naturalismusaiba buknánk.

A' külső Isteni tisztelet a' belső Isteni tiszteletnek ki-jelentése. Ebben követtyük az első embereket *Abelt* és *Nóét*, kik midőn külső áldozatot tettek, *Lélekben és igazságban* is imádták az Istent, mivel e' nélkül a' külső áldozat kedves nem lett volna. Sőt követtyük a' természet törvényét; mert a' mi mindenütt, és mindenkor tartatott, az azon igazságok közül egy, mellyet a' Mindegható alkotónak keze az okos Természetbe metzett. Már pedig minden tudgya, a' ki tsak félig jártas a' történetekben, hogy nem tsak az Isten igazán imádók, hanem még a' Bálványozásba által szivárkozott pogányok is egyenlően törekedtek az Isteni belső imádnak külső ki-jelentésére. Valamint tehát az Isten esmérése, ugy az Istennek külső imádása az okos

ter.

természeteinek belső ösztöne. Nints azért okunk az *Oltárnak, Orgonának, Képeknek* 's. a' t. templominkból való kiűzésére, mivel ezek az Emberi értelem gyarlóságának, az akarat lahkatságának mint annyi fel-segéllő eszközei. — Midőn pedig a' külső rendet, és szertartásokat meg-jobbítottuk, vagy az időkhöz képest mással váltyuk fel: Krislusnak, és az Apostoloknak nyomdokin járunk. — De még mondok edgyet; és *Cházár* András Ur jóvállasa helyett én azon hazafiúi gondolkodásomat izenném a' többi között a' *Protestáns Atyafiak'* tiszteletre méltó *Sinodusának*, mellyet az én halgatóim előtt Nagy Boldog Afzszony napján elő beízellettem. Mellynek tsak a' végét iktatom ide.

Fel-vett tzikkely: *Kelly-fel Uram a' te Nyugodalmadra te, és a' te meg-szentelésednek Szekrénye* ³*Sólt.* 131. — Nem lehet ezen jövendőlést tsupán tsak Krislusról érteni, mivel Krislus Istenségéről a' vagy *Emberi* lelkéről, nem mondhattya *Dávid*; *Kelly-fel Uram a' te nyugodalmadra te*, mert az Istenség és lélek fel nem kelhetnek, mivel meg nem halhatnak. A' Krislust tehát testestől és lelkestől szállittya *Dávid*, midőn mondja: *Kelly-fel Uram te*. Ebből tsáfolhatatlan következés ez: hogy jövendőlésének második része: *a' te meg-szentelésednek szekrénye*, Krislus Annyát illeti, valamint tehát Krislus harmadnapra a' maga nyugodalmára fel támadott, ugy az ő meg-szentelésének *szekrénye*, a' Boldog Afzszony, harmadnapra *Koporsójában* nem találtatván *Fia* nyugodalmára fel-támofztatott.

Ezen Keresztényi elmélkedéstől meg-győzettel-vén *Szent Agoston* így kiált fel: „Mivel minden emberi méltóság fölibe emeltetett az Isten Anya, méltó volt, hogy a' szolgák törvényre aloll fel-labaditassék, és a' közönséges fel-támofást megelőzze a' Krislus meg-szentelésének *szekrénye*. „ Ha az Isten így betsülte-meg *Máriát*, mitsoda teremtet állat bátorkodik alább való módon fölele gondolkodni? ki meri tiszteletét tőle meg-tagadni?

Nem azt a' tiszteletet értem, melyel minden betsületes embernek tartozunk, mivel ezt senki sem itéli el az Isten Anyjától, a' ki csak betsületesen gondolkozik; hanem olyanról szólok, mely Isten után minden alkotmányok közt első legyen, mivel ezt maga az Istenség meg-adta a' szent Szűznek. Sem nem azt mondom egyedül, hogy szívüökben jól érezzünk, nyelvünkkel tisztelzetséges emlékezetet tegyünk az Isten Anyjáról; hanem hogy e' felett külső tselekedettel-is mutassuk meg tiszteletünket. Hogy a' többi külső módokat el halgassam: vallyon nem illik e' a' Keresztényeknek templomaikba az Isten Anyának Képe, egy felséges tiszteletnek okáért? Hallyátok csak ezen rövid de velős okoskodást:

Illett, sőt Krisztusra való nézve szükséges völt, hogy élteben szűz Máriának személyét meg betsülyék az Apostolok, és a' többi első Keresztények. De hogy hólta után-is lelketlen testét meg tisztették, sem Isten, sem a' józan okosság ellen nem tselekedtek. Minekutánna pedig a' Koporsóból eltávozott ezen szűzi test, lehetett ugy-é arról mindennek meg-emlékezni, elméjekben annak formáját ki képzelní? [Már ha] a' tisztelzések elmébéli képződéseket szabad szavakkal le írni: szabad kéz-írásokkal is le-festeni, mivel valamint az, ugy ez a' gondolatoknak külső ki-jelentése. Szabad tehát az Isten Anyának emlékeztető Képet-is festékekkel le-rajzolni, sőt Krisztusra való nézve: illendő, hogy ezea Kép ne csak ugy tiszteltésék, mint egy vitéznek, szép Városnak, vagy ékes személynek rajzolatya, hanem ugy mint Isten Anyának emlékeztető jele, kit a' Tellyes Szent Háromság mindenk felett szeretett és betsült. Ha ez szabad és illendő; valójában az-is szabad, és illendő: hogy ezen Képet tsókkal, fő hájtással, süveg-levétellel betsülhelsük azért, a' kit jeleat, mivel ezen tselekedetek-is a' külső tiszteletnek jelei. Tehát az Isten Anya' Képet meg-vetni, tévelygés: el-henyélní, vakmerő gondolatnág. Kivált a' Magyar Nemzetben.

Mert egyszer mind kezdtek a' Magyarok az Evangéliumi hite: bé venni, és az Isten Anyát különösen tisztelni, kinek Képeikkel olly buzgón ékesítették templomaikat, hogy Szent *István* Király Székes-Fejér Váratt olyan ékes templomat emeltetett *Mária* tiszteletére; hogy aztat Europa tsudái közzé számlálják a' régi irók. Hogy ez kedves volt az Isteni Felségnek, ki tettzett abból, mert ezen tiszteletek mellett áldotta az Isten a' Magyarokat gyarapodással, hatalommal, és ditsőséggel. Ezen gyarapodásnak fogyatkozását pedig fellyebb nem vihettük azon időknél, mellyekben meg hasonlott a' Magyarok között *Máriának* tisztelete.

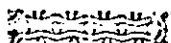
Fellobbant most sok felé a' Magyarokban a' hazafiúi indulat. Iparkodunk sokan Hazánk boldogulásán. De a' mint lehet észre venni: a' mennyit lépünk előre, annyit tsúszunk hátra. A' Magyar Magyarának ellensége, hol a' Vallásnak külömbségében: hol az erkölcsnek vesztéséből: hol más irigységnek tüzetől: mert nintsen áldás fellyülről! a' mit én, a' Keresztényi Filozofia szerint okoskodván, nem is remélek egész mértékben mind addig, miglen *Máriának* Anyasága alatt azon egy fiúi szeretettel öszve nem lézünk köttetve.

Magyarok Nagy Atyaszonya, Isten Anya! nyerd meg még egyszer a' te Magyar Fiaidnak a' Magyarok Istenétől, hogy valamint Szent *István* Király Koronáztatásának első napján, és életének végén Néked ajánlotta Magyar Országot, ugy ez egészszentéged tisztelvén virágozhatson. Amen. „

Ezek az én hazafiúi elmélkedéseim. Mellyeknek szereztsés el-intézésére azt is bátorkodom ki-vallani: hogy a' mi a' Romai Eklésiánál viszsa élés, viszsa élésnek mondom; de a' mi a' Protestáns atyánkfiaínál hiba; hibának lenni állítom. A' mi pedig mindenütt jó, mindenütt jónak lenni tartom. „

Buda 15. Sept. (szórol szóra.) — „Tegnap napon derült-fel az a' ditsőséges, örvendetes, és már régtől fogva ohajtott kívánatos nap, mellyet még

még a' mi Atyáink sem értenek, és ha érhettének volna, melly tsendes nyugodalommal, 's lelki esmérettel mentenek volna el Sir - halmaikba, a' minden élőknek után. Tegnap vala a' mint mondám az a' Pap is; mellyen ditsőségesen uralkodó II dik *Leopold* Kegyelmes Királyunk örök emlékezet' érdemlő neve, 's egész Királyi házának ditsérete a' mi szájainkban zengedezett, kérvén az örök-ké-való Nagy Királyt, az ő életeknek hoszszú időkre lejendő ki-terjedéséért. Ugyan-is tegnap gyűltenek egyben mind a' két Vallást-tartó Atyafiak a' Szent 'Sinatnak tartása végett, egyik rendbéli Pesten, a' másik itt Budán; de minthogy a' Pestiben nem voltam; azoknak tzeremoniájokat nem is tudhatom. Szóllok hát egyedül a' Budai Várban, még pedig különös engedelem mellett, az Ország házában, nevezetesen abban a' szobában, holott itt léteben a' Ts. Királyi Tábla, a' maga Ülését szokta tartani, öfve gyűlt Tisztes Öreg Atyákból, 's Világi renden lévőkből álló Uri személlyeknek rendtartásokról és a' szent Lelket segítségül való hívásokról, vagy Veni Sanctejokról, melly e' - képpen folyt. Fel gyűltenek mint egy 10 óra tájban az említett házban, a' mint fellyebb is irám a' tiszteletre méltó öreg Atyák, mind tsinos és szép Papi öltözetekben, mint egy ötvenen, ugy a' Világi Urak-is ugyan annyi számmal, és első fel lépéseknek alkalmatosságával is azt határozták-meg, hogy ide senki más bé ne mehessen, hanem tsak a' valóságos Deputátusok, a' kik Credentionálisaikat vagy biztos Leveleiket az arra rendelt Deputatio előtt tartozának bé-mutatni, és hogy azoknak számok, a' kik benn lesznek, többre ne terjedhessen száznál, hogy a' meg határozott Királyi Kegyelemmel vizsgálza ne éljenek. Az után el olvastatott ő Felsége Kegyelmes Parantsolattya, ezen Szent 'Sinatnak rendtartásáról, Milgos Adminisztrátor *Fogány* Lajos Ur által, a' ki is ezen Szent 'Sinat dolgai fel jegyzőjévé, egvező akarattal választatott. Ennek fel olvasásával négy Papi személlyekből; ugy mint, az ugy neve-

nevezett Generális Scribákból, és ugyan annyi Villá-
gi renden lévőköl álló Deputatio vagy Követség
rendeltetett a' nagy méltóságú és mindennel ma-
gát kedveltetni tudó, 's egyenes szívet viselő Kirá-
lyi Biztos, Báró *Almásy Pál* Ur ő Excellentiájá
köszöntésére, és közikbe lejendő hívására, kik is
vizsza térvén, jelentették, melly különös szívelsé-
ggel vette legyen ezen tudósítást ő Excellentiájá,
és melly készséggel maga meg jelenését is ajánlotta.
A' minthogy, csak hamar a' Követeknek vizsza jö-
vetelek után, meg is jelent ő Excellentiájá, kit
már előre az áltó gráditsainál ugyan négy szemé-
lyekből álló Követek vártanak; bé jövéen ő Excja,
azonnal el kezdették énekelni a' 237 dik Ditséretet,
melly ugy kezdődik: *Jövel Szent Lélek Ur Isten!* és
azt egészízen el énekelvén. Fel állott Fő Tisztelen-
dő Püspök vagy Superintendens *Szalai* Ur, kinek-
is, mint leg öregebb Püspöknek ezen tisztelet adat-
tatott, és egy bürgő Könyörgést, mellyben, hogy
az Isten kinek kinek adja, az egyefségnek, szeretet-
nek, tsendefségnek és békefségnek lelkét, és hogy
a' Felséges Királyt egész Királyi házával hoszlá-
időkre éltesse, az Országot, és ennek minden tag-
jait, a' Mindenható őrizze 's őltalmazza, ezeknek
's ugy minden Tanátosfinak szíveket jóra vezére-
lje, türelemes és bürgő áhítatosági között kérte,
el mondott; mellynek el mondása után ujra a' 64-dik
'Sóltárnak 5 dik és 6 dik Versei el-énekeltettenek,
az után az említett Királyi Biztos Ur, a' Polgári
rend-tartásról egy valójában diitsőséges Magyar be-
szédet tartott, 's ennek el-végezésével, a' F. Kirá-
lyi Hely tartó Tanátának ő Felsége nevében a' Szt
'Sinathoz általa útastott Kegyelmes Parantsolattyát,
melly szerint a' Királyi Biztos Ur ő Excellentiájá-
hoz tartozó tiszteletét és kötelelségét a' Szent 'Si-
natnak le ábrázolta, az említett Szent 'Sinat
pennáját hordozójának kezébe adta. Ekkor Mlgos
Gróf Öreg *Ráday Gedeon* Ur fel-álván, egy nem
csak meg-köszönő, hanem még az érzékenységre né-
kül való szíveket is érzékenységre indító Magyar be-
szédet

széket mondott maga-is a' jó szivü öreg, örvenda-
 tas írásra fakadván. Ezek meg-lévén, 's az emli-
 tett F. Hely tartó Tanátsnak parantsolatya fel ol-
 vastatván, a' Præsidium, avagy az Eld ülöségről
 és Kormányozatról való kérdés vétetődött fel; de
 ez-is igen szép tsendességgel és meg-egyezésel tsak
 hamar el-intéződött, olly formán, hogy erre az e-
 setre, minthogy ennek a' Szent 'Sinatnak tárgya,
 leg-inkább a' jó rend tartásoknak és külső állapotok-
 nak fel-állítások volna, tehát a' Papi rendnek mind-
 sértődése nélküli, Jussaiknak mindenekben való meg-
 hagyások mellett, Világi ember válofztalson az
 Kormány tartásaira; a' minthogy Gróf *Tolki Jo-*
sef Ur el-is válofztatott köz-akarattal, minthogy pe-
 dig a' fenn nevezett Gróf mostanában itt nem volna,
 tehát addig helyét tarisa az öreg Gróf *Ráday* ő
 Nagysága; a' minthogy, székit azonnal el-is foglal-
 ta. Az után, hogy az egyefséget is fenn tartani kí-
 vánó Helvetica Confessioi levők, magok atyafiságo-
 kot, 's barátságokat az Auguttána Valláson lévők-
 höz, a' kiket ugy-is, mind a' Törvény, mind az
 ügyes bajos állapotoknak egy erővel való elő-moz-
 ditása együve kaptsoit, meg-mútathafsák, egy De-
 putátiot vagy Követtséget rendeltenek, a' melly a-
 mazoknak mind köszöntésére lenne, mind az egy
 értelemmel való munkálódást szivekre kötné, mel-
 lyet meg-tselekedvén, azok-is a' vizontaglásra,
 magok Követtyeiket el-küldötték. Követte ezt azon-
 nal más Deputátio-is, de már akkor a' Pesten ösz-
 ve-gyült Atyafiak el-öszolván, a' Követtség haszon-
 talanná lett, mellyet a' Budai Sz. 'Sinat meg-értvén,
 más Deputátiot rendelt, melly ezen Sz. 'Sinathoz
 egy átallyában tartozó dolgokat rendbe szedje, és
 el-végezésével a' Sz. 'Sinat eleibe, a' helybe való
 hagyásra fel-adja. Ezek e' lzerint szép tsendesség-
 gel és egyet értéssel végezödvén, fel-keltenek és el-
 öszlottanak, a' négy Superintendeusek a' Királyi
 Biztos Ur ő Exc. jától másokkal edgyütt ebédre hi-
 vatatván,

Külső Országot illető dolgok.

Frantzia Ország. — Sept. 2 dikán megtoldott a' Constitutio e' következő 2 Artikulusokkal: — 1 ben Nemzeti Innepeknek kell fel állítani, hogy ezek által a' polgári Szeretet szüntelenül ujjujjon és erősödjék, a' Constitutiohoz, és Törvényekhez való engedelmesség pedig öregbedjék. — 2 szor. Minden nemű Törvények egy közönséges polgári Törvényes könyvbe isattalsanak-bé. — Továbbá ugyan ekkor meg-határozatott, hogy a' Frantzia Nemzetnek meg légyen ugyan örökösön azon jussa, hogy ezen ujj Constitutiót meg-vizgáthassa: de a' következő 30 elztendők alatt ezt ne tselekedje, hanem hadja meg az a' maga valóságában. — Ezen napon a' N. Gyűlés közönségesen mindeneknek teljes örömeire Dekretomba tette, hogy a' Constitutio már tökéletesen készen vagyon, és hogy a' jelen lévő N. Gyűlésnek már nem áll továbbá hatalmában, hogy benne leg-kisebb változást is tehessen. Ezen Dekretomnak az-lészen leg-fontosabb követke-zése, hogy akár mi nemű változásokat akarjon a' Király az ujj Constitutióban tenni, a' jelen való N. Gyűlés azon változásokat el nem fogadhattya.

Végre ki-nevezettének a' 60 Deputátusok kik estvéli 9 órára, a' Párisi Gárdak által legnagyobb pompával kísértetve, a' népnek meg nem szűnő öröm kiáltásai és tapsolásai között, égő fájkánál a' K. Udvarba meg-jelentének. A' Király a' maga Ministerei és sok más személliek által körülvétetve a' Tanátskozó-szobában fogadta el-öket. A' Deputationak óralója egy *Thouret* nevű ige szollította meg a' Királyt: — „A' Nemzetnek Repräsentánsai elejébe hozzák Felségednek a' Constitutiónak Aktáit, mellyek a' Frantzia népnek el-idegeníthetetlen jussait meg-szentelik, a' Királyi székek méltóságát meg-erősítik, és az Ország' igazgattatását meg-elevenítik. „ — *Erre a' Király e' képpen felelt igen nagy kegyelmességgel,*

„Uraim!

„*Urain!* — En a' Constitutiót, mellyet a' N. Gyűlés az Urak által hozzám küldött meg-fogom vizsgálni. Magam meg határozását, oly rövid idő alatt, a' mint csak egy ilyen fontos dolog engedni fogja, ki fogom nyilatkoztatni. El végeztem magamban, hogy Párisban maradjak. A' magam Testörzöim iránt meg-kivántató paransolatimat közleni fogom a' Párisi N. Gárdák Comendánsával. „ — Már ezen alkalmatossággal a' Frantziák' Királynak tökéletes szabadság engedtetett, és a' Királyi Ház 's kert körül lévő minden Strásák el vétettenek.

Meg-jegyzés. — Az *Augustína* Valláson lévő Atyaisáknak Pesten a' Vármegye Házában lévő *Synodusok* 14 dikben el-kezdődvén, a' nagyobb Urak között *Feldm. H. Koburg* is meg jelent vala itten. A' *Generálinспектор M. Tanátsos* és fő *ispány Balog Péter* Ur tarta itt egy szivre ható beszédet a' gyűlékezetekhez, azután egy *Deputatio* küldetéek *G. Brunzvik Josef* Ur ö *Exjához*, az ide ki-nevezett *F. K. Biztos*hoz, és ide kísértetvén, minekutánna a' szentlelket meg-hívták, a' *K. Biztos* Ur is egy háts-beszédet tarta, mellyre *M. Balog Péter* Ur felelvén, *Profesröl* gondolkoznak vala, melynek egyenlő akarrattal meg-tevék *M. B. Pronay László* Ur ö *Excját*; *Synodus* Notáriussának pedig a' Györi Papot *T. Ráth Mátyás* Urat, és *Baloghy Mihály* Urat, Honth *Vármegyének Asselscrát*. Ekkor el-olvasák a' *Helytartó Tanátsnak* egy végezését a' *Kir. Biztos* éránt, hogy e' mi, és miképpen fogadtalsék. Egy *Deputatio* érkezik azonban *Budáról* a' *Helvetika Vallásu Synodus*tól ezeknek atyaiságos közöntéfékkel, és meg vizsgálja más. — Az *Ang. vallásu Synodusnak* *Prothocoluma* Deák, a' *Helvetica* vallású tartóknak pedig *Magyar nyelven* kezdődött. A' *Helv. Synodusnak* *Préselse G. Teleky Josef* Ur ö *Nga*, de jelen nem létében az idősbb *Gr. Ráday Gedeon* Ur ö *Nga* üli székét.

Kedves Uram! — Az Ur mind a' két Hazának igazság Hirdetője, *Polgári Hitünk* szerint arra kérjük

kérjük az Urat, hogy ezen Pellen itt esett Környül állásokat voltaképpen az első következő Ujságában el-múlhatatlanul bétegye, hogy Hazánknak Nemelsei, és annak lakosai többen is karban ne hozatassanak, a' történt dolog ebből álló: „Hogy a' Sidóság, ujj ezüst, és arany Magyar Övekkel való haurirozásra, házanként való árulásra méréslette adni magát; s bár azon tsalárdság régen Publikálva volt, hogy a' Sidóknak szabad ne legyen Pesten, és Budán haurirozni. Most ezen folyó hónapban, 8. Septem. berben történt; hogy az alább irattak, véstelenül nyomban akattak, hogy két Fő Nemelsi Urakat azokkal az hamis Övekkel megkerítették, és drága pénzen azon Sidóul készült Sidórok, mind pedig a' Gombok hamis Sikkal, avagy is Leonissal által borított Öveket el-adták; a' Pelli Gombkötő Czéh azokat az hamis Öveket azon Fő Nemelsi Uraktól kezéhez vette attestiatumokkal edgyütt, és köteletségünk szerint az Nemes Magisztratusnak fel-adtuk, mellyet a' Nemes Magisztratus a' maga Informátziójával a' Felsőges Hely-tartó Tanácsnak ítéletre által fogja adni; hanem addig-is, még a' dolog elő nem fog vétetödni, arra kérjük az Urat, hogy e' tsalárdságot ki hirdesse, mivel az olyan esetekben már sok Izázan meg-tsalattattak, és mivel ezen tsalárdság a' Sidók által nem tsak Pellen, és Budán, hanem az egész Hazában már bé-gyökereztetett; mi ezt köteletségünk szerint, mivel Pelli Lakosok vagyunk (az itten történt dologot Hitünk szerint mindeneknek értésére kívántuk adni, hogy az illetén haurirozó Sidók, a' kik Gombkötő munkával kereskednek) magokat az olyanoktól oltalmazzák. — Pest 10. Sept. 1791. — Az egész Gombkötő Czéh. — Itt Bétsben-is most elátendeje valami Len-sinórból tsinált Sellyem Övekel tsalt volt meg egy Sidó bizonyos Urakat, azért az effélét örökké a' rendes Mester-emberektől jobb vásárolni; mert ha első tekintetre szép-is a' Sidó Öv; de egy 2 hétre semmi se. Sz.